

14.5.2024

VN/2738/2024
VN/2738/2024-OM-11

Valtiovarainministeriölle

Oikeusministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valtion talousarviosta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa esitysluonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valtion talousarviosta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Oikeusministeriö esittää lausuntonaan seuraavan.

Esitysluonnoksella selkeytettäisiin ja täsmennettäisiin asetuksenanto- ja määräyksenantovaltuuksia.

Esitysluonnoksessa sivulla 20 todetaan, että

”Nykyisen 26 §:n asetuksenantovaltuudet ehdotetaan kumottavaksi, sillä ne eivät vastaa perustuslain asetuksenantovaltuuksille asettamia täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksia. Tästä johtuen esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi useita talousarviolain asetuksenantovaltuuksia ja määräyksenantovaltuuksia.”

Esitysluonnoksen sivuilla 20-21 on kuvattu kootusti esitykseen liittyviä asetuksen- ja määräyksenantovaltuuksia.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan myös muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu.

Esitysluonnokseen ei sisälly säätämisyjärjestysperusteluja. Hallituksen esityksen laatimisoheissa todetaan, että jakso esityksen suhteesta perustuslakiin on kirjoitettava, jos lakiehdotus sisältää yhden tai useamman säännöksen, jonka perustuslainmukaisuutta tai suhdetta ihmisoikeusvelvoitteeseen on tarpeen arvioida. Jos jakson tarpeellisuudesta on epävarmuutta, on aihetta pikemminkin kirjoittaa jakso kuin jättää se kirjoittamatta.

Otaen huomioon se, että esitysluonnoksessa kuvataan se, että voimassaolevat asetuksenantovaltuudet eivät ole nykyisen perustuslain mukaisia, jää avoimeksi kysymys siitä, että katsotaanko että nyt ehdotetut asetuksen- ja määräyksenantovaltuudet olisivat perustuslainmukaisia. Jatkovalmistelussa olisi perusteltua arvioida säätämisyjärjestysjakson lisäämistä esitykseen. Perusteltua voisi olla arvioida erityisesti perustuslain 80 §:n näkökulmasta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
00023 Valtioneuvosto

Eteläesplanadi 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 7730
+358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
oikeusministerio.fi

Esitysluonnokseen sisältyy säännösehdotuksia, joiden mukaan valtiovarainministeriön päätöksellä voitaisiin poiketa lain nojalla annetun asetuksen säännöksistä. Esimerkiksi esitysluonnoksen 14 §:ään sisältyy säännösehdotus, jonka mukaan valtiovarainministeriö voisi yksittäistapauksessa erityisestä syystä antaa luvan poiketa kirjanpitoa koskevista tämän lain nojalla annetun asetuksen säännöksistä. Säättämisyjärjestysperusteluissa olisi syytä perustella valittua sääntelymallia. Jatkovalmistelussa tulisi arvioida sitä, voisiko sääntelyä muotoilla esitysluonnoksen sijaan vaihtoehtoisesti siten, että jo itse asetuksessa jätettäisiin säännösperusteisesti liikkumavaraa tai vaihtoehtoisesti siten, että lain tasolla rajattaisiin tarkemmin ministeriön toimivaltaa antaa oikeus poiketa asetuksen noudattamisesta.

Osastopäällikkö

Johanna Suurpää

Lainsäädäntöneuvos

Lauri Koskentausta

VN/2738/2024-OM-11

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: